

JOSEPH LANNER (1801-1843)

österrikisk musiker och tonsättare, tillsammans med Johann Strauss då skapare av den äkta wienervalsens. Lanner hade dock en mjukare och mer vemodig stil än Strauss dansanta och temperamentsfulla. Lanner började komponera danser för en amatörkvartett, som sedan utvecklade sig till en hel orkester, där han själv spelade violin. Den satte Wien och de österrikiska provinsstäderna i förtjusning med sina valser, polkor, ländler, galopper med mera. Lanner är den verkliga skaparen av den egentliga wienervalsens. Strauss trädde i hans fotspår.

Wikipedia

Forum på vår hemsida

På www.mso.se finns vårt nystartade Forum som alltid är öppet för dina funderingar och frågor, reaktioner på konserter, för debatter och fördjupningar.

Boka biljetter till årets Nallekonserter

Ännu en kull har vuxit upp i Malmö Konserthus och en ny generation barn har chansen att möta den stora musiken genom Nalle och hans 100 musikaliska kompisar i Malmö SymfoniOrkester ledda av dirigent P-O Johansson. Ta med gosedjuren och kom!

**Biljettkassan 040-34 35 00/
Köp direkt på mso.se**

Kvällens blommor kommer från

MALMÖ KONSERTHUS
ONSDAG 6 JANUARI 2010 KL 15.00

WIENERMATINÉ

MALMÖ SYMFONIORKESTER
RAINER HONECK *Stehgeiger*
PETRA BRYLANDER *wienervärd*
THOMAS JOHANSEN, RIINA TURUNEN
och BJÖRN NILSSON *dansare*
Marie Brolin-Tani, *koreograf*
Håkan Rudner, *konsertermästare*

- JOHANN STRAUSS d y (1825-1899) Einzugsmarsch ur Zigenarbaronen
- JOSEPH LANNER (1801-1843) Die Schönbrunner op 200
- JOSEPH LANNER Malapou-Galopp op 148
- JOHANN STRAUSS d y Wo die Zitronen blüh'n, Walzer op 364
- JOSEPH STRAUSS (1827-1870) Jockey-Polka op 278*
- JOHANN STRAUSS d y: Stadt und Land, Polka Mazur op 322
- JOHANN STRAUSS d y: Banditen-Galopp op 378*
- JOHANN STRAUSS d ä: (1804-1849): Seufzer-Galopp op 9
- JOHANN STRAUSS d y: An der schönen Blauen Donau, Walzer op 314*

Konsertlängd ca 70 min

* Dansarna medverkar

RAINER HONECK Stehgeiger

Det har blivit en lika självklar tradition för MSO att gästas av Stehgeiger Rainer Honeck på den traditionella Wienerkonserten som att se honom i TV-rutan på Nyårsdagen, då som konsertmästare för Wienerfilharmonikerna. Honeck är född i Nenzing, Österrike, och började spela violin vid sju års ålder. Han vann första pris i Jeunesse Musicale-tävlingen i Wien 1977, vilket gav honom ett studiestipendium från Dr Karl Böhm-stiftelsen. År 1981 började Rainer Honeck spela både i Statsoperans orkester och i filharmonin i Wien. Tre år senare avancerade han till konsertmästarejänsten vid operan och sedan 1992 är han konsertmästare i Wienerfilharmonikerna. Sedan dess har han bl a hunnit med ett antal av de populära nyårskonserterna som årligen TV-sänds världen över från Musikverein i Wien. Honeck är dessutom välrenommerad som solist och framträder främst i hemlandet, men också runt om i Europa, bl a på Promskonsert i Royal Albert Hall, London samt i USA och Japan. Honeck har spelat in Dvoráks och Mendelssohns violinkonserter tillsammans med Pragfilharmonikerna för skivmärket Pony Canyon. Han är även en aktiv kamarmusiker som ledare för Wiens stråksolister sedan 1982 och som primarie för Wienensemblen sedan 2000, med vilka han gjort ett stort antal radio-, TV- och CD-inspelningar. Den senaste utmaningen för honom har varit att dela med sig av sina många års orkestererfarenheter i rollen som dirigent eller som Stehgeiger (kombinerad violinist och dirigent, ett av de ursprungliga sätt-

ten att leda orkestern med stråken som taktpinne). Rainer Honeck ville experimentera med denna gamla metod och har vunnit stort gehör för den hos både musiker och publik bl a i Österrike, Italien och Japan.

Rainer Honeck spelar på en Stradivariusviolin från 1714, ett instrument som ställs till hans förfogande av Bank Austria.

PETRA BRYLANDER Wienervärd

Petra Brylander är utbildad vid Teaterhögskolan i Malmö mellan 1992 och 1995. Hon har arbetat på Norrbottensteatern, Helsingborgs Stadsteater och Dramatiska teaterkompaniet i Malmö. På Malmö Dramatiska Teater (numera Malmö Stadsteater) har Petra haft bärande roller i bl a Revisorn, Antigone, Bubborna i bäcken, Den ärlige lögnaren, Så tuktas en argbigga, Repeteras: Fröken Julie, Livet kom så plötsligt och Körsbärsträdgården. Bland de filmer hon medverkat i kan nämnas Jägarna av Kjell Sundvall och Stora och små män av Åke Sandgren. I TV har hon medverkat i bl a Carin Mannheimers Fru Marianne samt Ronny Erikssons Lid i natt och Bondånger. Sommaren 2006 syntes Petra i sommarlovsprogrammet Hej, hej sommar!

Petra Brylander har undervisat på Teaterhögskolan både i Malmö och Luleå. Idag delar hon teaterchefskapet på Malmö Stadsteater med Jesper Larsson.

THOMAS JOHANSEN dans

Thomas Johansen föddes i Norge, men som 10-åring flyttade han med sin familj till Bengtsfors i Dalsland. Han hamnade i en skolklass där flera höll på med stavdrill, följde med till en träning och blev biten. I drillen jobbar man mycket med kroppsrörelser och gymnastiska moment, vilket i sin tur väckte intresse för dans. När Thomas Johansen var 19 år bestämde han sig för att söka in till Balettakademien i Göteborg och kom in. Efter utbildningen har han jobbat med klassisk balett, jazzdans och modern dans, men engagemangen har främst präglats av modern dans. Thomas har bl a turnerat i Europa med European Youth Ballet, jobbat på Skånes Dansteater 2003-2005, dansat på Nijinski-festivalen vid Nationaloperan i Kiev, Ukraina och vunnit koreografipris tillsammans med den italienska dansaren och koreografen Adria Ferrali. De senaste åren har Thomas ägnat mycket tid åt undervisning i stavdrill och dansteknik för drillare runt om i världen, bl a i Norge, Finland, England, Frankrike och Japan.

Thomas, uppvisning under SM i Drill 2007

MARIE BROLIN-TANI & UNGA DANSKOMANIET

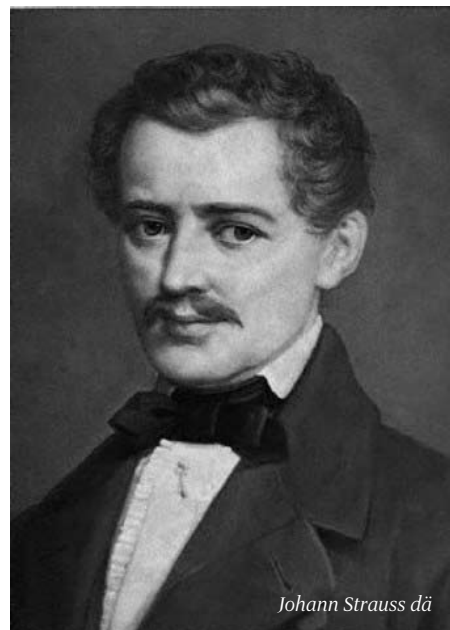
Unga Danskomaniet/Det Unge Dansekompagni är ett unikt projekt för Öresundsregionen etablerat av dess konstnärliga ledare Marie Brolin-Tani. Projektets mål är att skapa en stabil plattform för unga nyutbildade dansare i deras framtida yrkesliv genom att de i ett års tid får möjlighet att arbeta med de yppersta koreograferna på professionell nivå och möta publiken som första klassens dansare.

Första gången man kunde se Unga Danskomaniet framträda var i oktober 2008 på Helsingborgs Stadsteater. Därefter har danskomaniet varit runt till flera platser i Skåne och Danmark, bl a Inkonst i Malmö och Takkelloftet på Det Kongelige Teater i Köpenhamn. Detta unika och ambitiösa projekt hade dock inte varit möjligt utan stöd främst från Sparbanksstiftelsen Skåne, men även från Kultur Skåne, Malmö Stad, Stiftelsen Framtidens Kultur, Kulturrådet, det nära samarbetet med Helsingborgs Stad genom Dunkers Kulturhus och Helsingborgs Stadsteater. På den danska sidan är det främst Dansk Skuespillerförbund och Århus Kommune som bidragit, men även Fondet for Dansk-svensk samarbete, Danmarks Nationalbanks Fond, Roskilde Festivals Fond och Odense Kommune och sist men inte minst samarbetspartnern Dansens Hus i Köpenhamn. Unga Danskomaniet hade i september 2009 premiär på nya, kritikerrosade föreställningen Esperanza! med baletter av Tim Rushton, Virpi Pahkinen och Marie Brolin-Tani. Kompaniet mottog det prestigefyllda Reumertpriset 2009 för sina föreställningar och för utvecklingen av nya talanger.

VALSKUNGARNA I WIEN

När den mörklockige charmören Johann Strauss d ä för första gången stod framför sin egen orkester 1825 (samma år som hans förste son föddes) och

Johann Strauss d ä

framförde egenhändigt komponerad musik, lyckades han fullkomligt förtrolla de balsugna wienarna. Det stod genast klart att det nu var dags att kröna en ny kung - en valskung. Den titeln skulle Johann få behålla i nästan tjugo år, men 1844 övertog sonen Johann Strauss d y rollen som valskung i Wien. Man ska emellertid ha klart för sig att den gamle Strauss

inte var ensam på sin tid. Äldst av de stora valstonsättarna var i själva verket Joseph Lanner och han bidrog i högsta grad till att wienbalerna blev succéer. Under vissa perioder var han Strauss rival, under andra hans samarbetspartner. En av hans mest framgångsrika kompositioner handlar om det kungliga Schönbrunnpalatset, skriven i oktober 1842, bara ett halvår innan han alltför tidigt rycktes bort. Att den fått en plats i det allmänna medvetandet bevisas av att den citeras i Stravinskis balett Petrusjka. Bland den äldre Strauss många kompositioner hittar man Seufzer-Galopp, skriven under de år han tävlade med Lanner om publikens gunst. Älskvärd musik som spelades första gången den 15 december 1828 och som genast publicerades i opus 7-9, Neueste Sammlung beliebter Galoppe. Suckarna består av de fallande tonerna i den fjärde av dansens fyra åttataktersdelar.

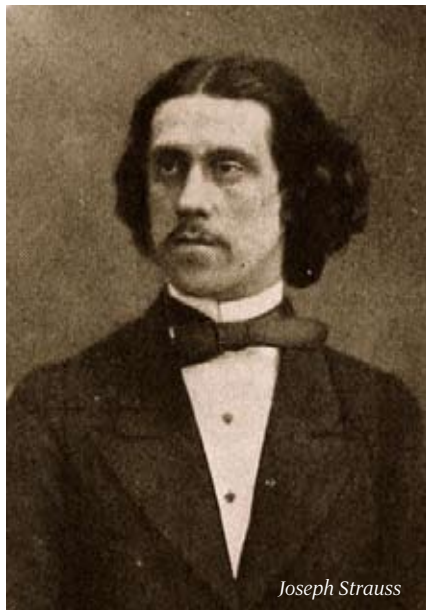
Den stränge pappa Strauss hade mycket bestämt förkunnat att ingen av hans tre söner skulle få ägna sig åt musik, detta slavgöra ville han skydda dem från. Men det hindrade inte att de, med moderns goda minna, studerade musik i all hemlighet. När den yngre Johann Strauss var nitton år gammal kände han sig mogen att ta upp tävlingen med sin far och på en konkurrerande bal slog han igenom så totalt att maktskiftet var ett faktum. Johann den

Johann Strauss d y

Yngre komponerade sin första vals redan som sexåring (så nog var han begåvad!) och innan han lade ner taktpinnen för gott 1899 hade han komponerat sådär 500 valser, galopper, polkor, marscher och hela operetter. Hans två år yngre bror Joseph hade försökt hålla sig till faderns kompositionsförbud, men när Johann d y 1853 drabbades av ett nervöst sammanbrott blev Joseph mer eller mindre tvingad att leda valsorkestern för att den inte skulle falla familjen ur händerna.

Joseph Strauss

De båda bröderna stod varandra nära och ibland komponerade de musik tillsammans. Joseph var mycket road av hästsport och komponerade flera verk med anknytning till hästkapploppning. Den bästa av dem, den eleganta och medryckande Jockey-Polkan, skrev han strax före sin död. Den tredje brodern, Eduard, blev också en förnämlig valstonsättare, men långtifrån lika produktiv.

Johann Strauss d y när mustaschen vuxit ut

Som scenisk tonsättare slog Johann d y definitivt igenom 1874 i Wien med Läderlappen och drygt tio år senare nådde han samma lycka med Zigenarbaronen. Men inget gick upp mot hans valser och bland alla valserna var det ingen som kunde tävla med An den schönen blauen Donau, denna valsernas vals. Berömd är den anekdot som berättar att Johannes Brahms tecknade ner de första takterna av valsen på fru Adele Strauss solfjäder och skrev orden: "Tyvärr ej av Brahms". En

knapp månad efter premiären på Läderlappen, den 1 maj 1874, gav sig Strauss d y ut på en tjuugo konserter lång turné till Italien. På Teatro Regio i Turin framfördes en "speciellt komponerad" vals för första gången som han kallade Bella Italia. Men när den spelades i Wien den 10 juni samma år hade den döpts om till Wo die Zitronen blüh'n, titeln är hämtad från första raden "Kennest du das Land wo die Zitronen blüh'n" i Mignons sång ur Goethes roman Wilhelm Meisters Lehrjahre.

En mindre känd operett är den komiska Prinz Methusalem, uruppförd på Carl-Theater i Wien 1877. Där planerar ett banditgäng att överta makten från den regerande prinsen. Musik från olika delar av operetten sattes sedan samman till den livfulla, för att inte säga vilda, Banditen-galopp som fick sin premiär i Baden-Baden. Var beredd på en knalleffekt!

© Stig Jacobsson

